

"СВОБОДА" (LIBERTY)

Published daily except Sundays and holidays
at 51-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914, under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		PEREPLATATA:	
Three cents a copy		Позакласно часо три цента.	
One year	\$ 7.00	Ha рік	\$ 7.00
Six months	\$ 3.75	Ha шість місяців	\$ 3.75
Three months	\$ 2.00	Ha три місяці	\$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Дікарсі Карлі і Заграниці:	
One year	\$10.00	Ha рік	\$10.00
Six months	\$ 5.00	Ha шість місяців	\$ 5.00
Three months	\$ 2.75	Ha три місяці	\$ 2.75

За оголошення рекламні не відшкодує.
За кожну зміну адреси платити 10 центів.
3 Канади надіслати пошти гроші на ім. к. Foreign Money Order.
Тек. "Свобода": Montgomery 5-0498. Тек. У. Н. Соколя: Montgomery 5-1838.
Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОКУТА ЗА ВЛАСНІ ГРІХИ

Овен Д. Йонг, котрого імя добре відоме тут і за морем, виправляв у світ студентів, що починили студії в „Нотр Дам Юніверситі“. Він висловлює побажання, щоби з новою силою вийшли нові провідники, котрі положити би в основу своєї діяльності ідеалізм, а саму діяльність проводили на бізнесовій методи, придержувачи завжди спортсменського духа. Бо тоді доперва буде можна оминути такі катастрофи як ті, які тепер переживаємо, а які повстали тому, що люди жили без розсудку.

Йонг підчеркує ту обставину, що життя стоїма Америка підносилося дуже скоро. Його вимоги зростали з кожним днем. І не в тім біда, що життя стоїма піднісалося, бо вона могла би бути ще далеко вища. Але біда в тім, що ніхто не думав про те, як жити життєво ступи вдержати на освітній висоті. Люди думали тільки про те, звідки пожити гроші, а не про те, що їх прийде віддати. Затягали моргеджі та купували радія й автомобілі. А коли побачили, що звичайно, тяжко, солідно і чесно працює не можна заробити стільки грошей, щоби вдержати певну життєву ступу, кинулися на спекуляції. І мільйони людей жили в тім переконанні, що заробіток з спекуляції є чесний, законний і природний.

І отсей спосіб американського життя, опертий на фальшиву й нечесний заробіток, спричинив ту депресію, що мов величезна лавина все ще дає по сучасності і нівежить ціле господарське життя.

Старе покоління, каже Йонг, має велику дозу відваги, але воно хотіло освітнати нараз надто багато. Молоде покоління може тепер витягнути з цього дуже добру науку. Старе покоління вже заплатило дорого за свої помилки. А молоде може тепер жити розумніше. Значить, може й повинно жити в першу чергу в міру своїх матеріальних засобів та думати тільки про чесний спосіб заробітку. І не повинно давати себе зводити ріжним фальшивим клічам, фразам і заповіданням добродіїв, а тільки жити згідно з математичним обчисленням, що чоловік чесно заробляє. А такий порядок повинен бути захищений не тільки в приватнім житті людини, але й у житті політичній, соціальній та в інших ділянках. Тоді доперва, поминувши потребу всіхляких інших реформ, було би добре жити в Америці.

Ці уваги Йонга можна би цілком добре застосувати не тільки до Америки, але у великій мірі й до інших народів.

О. Словина.

НОВИЙ ВІДВОРОТ СТАЛІНА.

Не пролунали ще більше-ніж чотири хвилини про "успішні комуністичного будівництва", а вже знову доводиться робити "типу". Совнарком і ЦК Компарти видали декрет: 1) про значне скорочення т. зв. "хлібозаготовок", і "хлібозаготовок", 2) про зменшення податків 3) про частинне повернення вільної торгівлі.

Що є на річ? А нічого, тільки те, що "колективізація" селянства не може працювати на нових планах; отже, наслідком більшовицьких заповідань до його особистого заінтересування: мова, виробуку більше абидади до Союздержав, а що йнішиться — продажі для себе. Бо в містах вже голод і нема що їсти ні урядникам, ні армії, ні ГПУ, тай на вивіз збіжжя треба, бо інакше де взяти валюту?

Отже декрет проголошує зменшення "хлібозаготовок" на 3.6 мільйонів тон у порівнянні з минулим роком, крім того — зменшення "хлібозаготовок" (постачання худоби й м'яса) — на 50% в порівнянні з минулим роком. Коли в минулі роки колокони, совхозы та індивідуальні господарства дали для експорту та виживання міст — 1.475 мільйонів пудів, то в цім році держава ждала вже тільки 1.254 мільйонів пудів, цебто на 221 мільйон менше (3.6 мільйон тон). Тим часом, коли в 1931 році — лише на самий експорт іздавали більшовицьки — до 5.4 мільйонів тон!

Так само щодо худоби й м'яса. В 1931 зібрано 1.414 мільйон живої ваги, тепер жадатється скорити тільки 716 мільйонів.

І цього мало, крім того зменшено податки й отворено так звані "колонні базари", де селянин може продавати свої "залишки" (зайву) для себе. Звідки такий лібералізм? Звідки, що цілий план совітської збіжжєвої політики скрухав: що село відмовляється працювати на своїх експорті — орів і визискувачів, що колокони мало сьот і мало збирають, бо Совіти знищили цілий імпульс праці — ерацію на себе, а зробили селяні невеличкими.

Так сталося, що загрозений в цілій своїй експортній і вадотівій політиці, з містом,

Лев Сіснчук.

РОЛЯ ІМІГРАЦІЇ ТА МОЛОДЬ

Свідоміші українські громадяни на імміграції з сумом зазначають, що велика частина української молоді, роджені в Америці, замало інтересується справами свого народу, що ця молодь набирає привичок таких, як чисто американські, а саме брати легко всі, хочби поважні справи; вона самостійно і з власної волі замало активно піддержує національні організації, замало цікавиться замиганнями свого народу, словом, що ця молодь замало національно свідомо, або й зовсім тієї свідомості не має.

Про ріжних місцевостях Америки, в яких доводилося не побувати, висловлюють такі громадяни нерозумні побоювання в тому напрямі, що доростаюче покоління людей чи вже зможе вдержати в Америці національний доробок своїх запалиданих батьків. А цей доробок зовсім поважний: є свої великі допоміжні організації з власним майном, є численні церкви, народні домівки і т. п.

Сьогодні вже запізно відказувати, що — мовляв — на й непотрібно було таких величезних церков з банями; сьогодні вже запізно журитися тим, що ми — мовляв — робимо на банкі і наложимо довг на наших дітей, а може й уникати. Сьогодні треба журитися тим, щоби діти іммігрантів розікали українським справом.

Поза цим — укладок національної думки серед української молоді на імміграції — тутівачу би за собою члениками моральні шкоди для нації. Не зважаючи на це, що імміграція є природним явищем, вона все таки не є колективістична. Значить: для свого існування нація не колективістична, щоби імміграція була. Але, коли ця імміграція є, то вона мусить робити добру роботу. А цею доброю роботою буде — адержати себе в цілості й організованості, та пожити рівномірно країни, де жим той наріз, з якого пішла дада імміграція. Під поміччю треба розуміти не тільки матеріальні жертви, але все, чого різний наріз потребує. А він потребує розбудови культурних і матеріальних дібр, та пропа-

менності фізичі буті, щоб свою власну горстку кнажливості, виробити, піднести, загартувати до спільного діла. А за таких думачим проведом завади підє „маса“ і — буде діло!

СУСПІЛЬНЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ В ЯПОНІ.

Суспільне забезпечення в Японії торкається лише факти, що найбільше наразені на небезпеку. Сюди належать: моряки, шахтарі (гірники), робітники фабрик, які дають працю постійно не менше як 500 людей. Висота вкладки не може перевищати 3 проц. зарплати робітника, з чого повинно платити роботодавцю. До устанів суспільного забезпечення не мають права належати сільські робітники, дрібний промисел і торговельні робітники. Робітники, які заробляють менше ніж 1,200 ен (понад 400 доларів) річно, можуть, одначе не мусити належати.

Та щоби широким верствам населення не відірвати нагоди добровільно „обезпечуватися“, створили „почтові каси ощадності“, в яких кожен Японський 12 і 60 роком життя може забезпечитися. На основі умови ті каси виплачують найвищий пенсії: на випадок нещастя, каліцтва, безробіття смерті від якогось означеного віку на доживання або одноразово.

Про скорий розвиток тих кас говорить статистика: в 1916 р. було 230,000 поліс за 20 мільйон ен, а в 1929 було 13,500,000 поліс за 1,750 мільйон ен.

КОЛИ?

Колиж настане час, той час благословенний, що воляним танеш ти, коханій краю мій. Неужже їм мало жертв полягло у змиганнях за здійснення твоїх бажань і твоїх мрій?

Неужже ще треба жертв на жертвеннику волі? Хіба не досить їх було за ідеал? Чи з костью не міцні підвалини покладали, щоб на них поставити величний педестал?

Колиж то той вогонь, що стільки літ палає, Густу розвіє тьму і мрак побідить І з тих кайдан важких, що скований ти ними, Останнє зведено розтопить — спопелить?

П. Т.

А. Ваворський.

АНТИХРИСТ

(Оповідання).

За селом і за його полями був ліворуч громадський ліс, праворуч громадське пасовисько. На пасовиську не в великому торбуку стояв не то хрест, не то шибениця. Люди казали, що то хрест, лиш мабуть який іншої віри, бо в нашім краю таких хрестів ніхто не ставив. То не був ні звичайний хрест, ні тригранний. Може то й був колись звичайний хрест, та якийсь невірний гірський кінець. А може він такі та був обеліск, та не православний ані католицького вірою.

Той хрест-нехрест звали в селі Джурів хрест. Як хто чужий спитав, чому так, то йому відповіли: — Бо його поставили Джурі.

Той хрест і Джурі, ніхто не зміг сказати. На питання, чи й Джурі загавали були в дикі Форуха, люди відповіли: — Як би не було, то не могли би поставити того хреста. Колись хрест спотів, то ті Джурі, старі, були тут, то ті Джурі, молоді, дев'ятьдесят літатили старці в сусідній громаді сповідали, що як був малим хлопцем, то його діда розказував йому, що там, де хрест пасовиську з тим хрестом, за його діда якийсь хитрий вирібали сім, поклали хитрий вирібали худобу. Вони були дуже подібні до людей, були дідзичками. Той хрест записав по ньому. Він сам вірив, що поставили. Він сам вірив, що й томі, не гавіє ні порох, ні гранату, то хрест був білий.

Громада мала поля, а дерев там було мало, бо не дерет, як дедів в сусідстві; і там, де не треба було, людей не ганяли, як то робили, ніхто, що й публічно в церкві. Такий

не морочив людей ріжними додатовими церемоніями, які забирають час і гроші. Та він постарівся і в парохії було щораз більше роботи, бо на роду більшою.

До помічч парохії додали молодого сотрудника. Цей вже був цілком інший, як старий парох. Люди дивувалися, що він у них вже цілий місяць, а жинки ще не привіз. Колиж довідалися, що він несе, це було більше здивувалося. Батькам дівчат це дуже не подобалося.

Сотрудник став заводити інші звичай. Вперше поповіднував треба, бо казав, що старий єгомось брав тільки напівники. Далі позвазав ріжні нові церемонії, про які до цієї пори в парохії ніхто не чув. Очевидно, й за ті церемонії треба було платити. Покинув, болай по клякрявони. Найбільше церемонії були проти діловської зоби, проти яких, нечесних сьні, які в полі в городі, а селі і між худобою робили, або могли, би робити ріжні пакости і шкоди.

Той діл в сусідстві, сьні, розказував про Джурі, хрест такий, що там, що трічі кожного року хрест мався летати ангелів. Та й хрест і він відповіли. Коли сидять на полє, реті, то деретять так, що своїм довгим хвостом обвиває цілий стовп.

Коли сотрудник вичув про це, зараз скликав пару парохів і парохіонків і забавляв про потребу прогнати антихриста з шаху, який дає хресту сім. Казав, що треба

бодай цілий один рік їти шотиня з процесією до того хреста, помолитися кола нього і покривити свяченою водою. Також треба обіти ціле пасовиську, цілий ліс і на кождім моргони закопати посвячену чертку паперу з молитовою проти нечисті сил.

„До гуртка приступили був такий місяць учитель, Коли сотрудник закінчив, учитель сказав:

— Ці байчки про антихриста на парохії, то байки — про ум всесвітнього. — Дед би антихрист сідав на хрест?

Сотрудник заісно гавляу на учителя і ворнув:

— Очевидно, що байки! Ні, цілий безбожний мурагеліт висміяють і байкою звуть все, що побожний річ.

— То антихрист побожний річ? — спитав учитель.

— Антихрист ні, і Джурі хрест ні. Санта аїє є порожня, що річю! Відш, що діляку, що антихрист може сідати лише на безбожний хрест! І виділа професор, мавте горю, маєте бичка. Уважайте, бо як ви вийдете на пасовиську, щоби піднятися на вашу худобу, можете зіткнутися з нечистим. Може й на тім Джурі хресті побачите його, як нечистому не забавлять сьні відпирати на вашім хресті!

Клянувши згідним оком на учителя, сотрудник відвернувся від нього і відійшов на парохів на бік. Бави пішли за ним. Хлоди не знали, що робити, бо не хотіли поспускати собі ні з учителем, ні з сотрудником.

Тепер він заявив, що більше, загавав те той хрест, а то шибеницю, торкестоване, припроцїс зрубати і спалити. Колиж двоє зійшлися з бабани, говорила до них:

— Той, поганими полишений хрестом, то не жарти! Кождий повинен дбати за свою душу, щоби не опинився на віки вічні в пеклоднім вогні. Тяжко грішити; також тяжко, що не дбає за безпеку душі свого ближнього. Подумайте собі, що могло би статися; який хлопчина, або яке дівча відповідало собі там на м'якій траві, а тут надлітає чортка, сідає на Джурів хрест і хвостом, як гадючкою, обвиває його! Наш старенький парох легоквітати собі не і до цієї пори терпів ту шибеницю на вашім пасовиську. Та й я їй зроблю кінець!

— Зробіть, отче, зробіть! — просили його загавлючі ним і затворені баби.

Коли сотрудник говорив про це з хлопцями, то вже не так гавляу. Лише йому. Вони вірили, що як тім хрест може сідати нечистий. Та коли сотрудник сказав їм, що Джурі хрест треба зрубати і спалити, жаден хвост не хотів зобов'язувати збити з сокріслю, щоби хрест зник.

— Поставити можна, — хлопці мовляли. — І зрубати можна, як би, саме як би, не те, що на тім хресті може сідати антихрист.

— Рукляючи місце його відпочинку, де він так радо сів! Щоби відтак змістив на нещій худобі! Ні! Як сотрудник би захотівся празити діляку, то нехай не сам робить.

Хлопи не хотіли їти з собою, бабам не дичало. Також парох проти той іїни з червону хустину і став не ви-

Сотрудник не курив. Він, хоч не старі дати їм, нкова та баву. І тепер вийня з кишені червону хустину і став не ви-

Я, нижче підписана, члениця
від 308 У. Н. Союзу, складаю
цирку подяку, Головному Уря-
дови за уділення мені запомо-
ги в сумі 50 доларів з фонду
напомогового, котрі то гроші
мені допомогли у моім при-
крім положенню.

Євдокія Луцуняк.

